

Sykepleien

FAGUTVIKLING

Kirurgisk avdeling for barn styrker veilederrollen

Praksisveiledere etterlyser støtte og anerkjennelse i veilederrollen. Kirurgisk avdeling for barn møter behovet med systematisk metaveiledning og kompetanseheving.

Elisabeth Blasko

Hovedveileder og sykepleier

Kirurgisk avdeling for barn, Oslo universitetssykehus

Metaveiledning

Veiledning

praksisveileder

Sykepleierstudent

Sykepleien 2025;113(98929):e-98929

DOI: [10.4220/Sykepleiens.2025.98929](https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2025.98929)

Hovedbudskap

Hensikten med prosjektet var å styrke den formelle veilederkompetansen hos koordinerende praksisveiledere og etablere metaveiledning for praksisveiledere. Metaveiledning kan innføres på alle enheter med studenter i praksisstudier, men krever forankring i ledelsen, langtidsplanlegging og veiledere med formell kompetanse. Kirurgisk avdeling for barn mener det er viktig å kvalitetssikre veiledningskompetansen til praksisveiledere og praksisstudiene til sykepleierstudenter.

Klinisk praksis for sykepleierstudenter i bachelorutdanningen på Kirurgisk avdeling for barn (KAB) er organisert etter KAB-modellen (se faktaboks 1). Høsten 2023 økte KAB antall praksisplasser for sykepleierstudenter i andre studieår, og veiledning i tospann gjennomføres nå daglig med en praksisveileder på avdelingen.

Praksisveiledere har et stort ansvar. De skal både ta vare på pasienter og gi studentene relevante og gode læringssituasjoner (1–3). Samtidig mangler mange erfaring og forståelse av rollen (2–5).

Ifølge NIFU Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (6) kan praksisveiledere være usikre på hva som kreves av en god veileder, og hva denne rollen bør innebære.

«Praksisveiledere har et stort ansvar. De skal både ta vare på pasienter og gi studentene relevante og gode lærings situasjoner.»

Veiledningskompetanse er viktig for kvaliteten på veiledningen og for å håndtere utfordringer i rollen (2, 7, 8).

Praksisveilerrollen er krevende og trenger anerkjennelse og støtte (2, 9, 10). I tillegg ønsker praksisveiledere oppfølging både før og underveis i praksisstudiene, samt mer tid til forberedelse og refleksjon i veiledningen (10).

Praksisveiledere etterspør veiledning

Ifølge Tveiten og Røkholt (8) kan metaveiledning, altså veiledning på veiledning, ha en positiv effekt på læring og bidra til ny kunnskap, økt bevissthet og utvikling av veilerrollen.

Metaveiledning kan også stimulere til refleksjon over egen veiledningspraksis og gi veiledere en tydeligere identitet og større trygghet i rollen (1).

Praksisveilederne ved KAB har etterspurt metaveiledning, særlig etter økt studentinntak og bruk av veiledning i tospann. Derfor ønsket man å starte et prosjekt for å styrke veilerkompetansen hos koordinerende praksisveiledere (KPV) og etablere et metaveiledningstilbud for praksisveiledere.

I samråd med avdelingsleder fikk jeg ansvaret for å lede prosjektet.

FAKTA

KAB-modellen

KAB-modellen ble introdusert på Oslo universitetssykehus i 2016 og presentert som en fagartikkel i Sykepleien i 2018 (11). Modellen er basert på bruk av KPV, som har hovedansvaret for å koordinere praksis på sengepost og delansvar for studentoppfølgingen sammen med praksisveileder. Praksisveileder har det daglige ansvaret for veiledningen av studenter i praksis.

KPV sørger for samarbeidet mellom studenten og praksisveileren, samt med utdanningsinstitusjonen. Tospannsveiledning brukes aktivt i KAB-modellen og er en måte å organisere praksis på med vekt på medstudentlæring (12). Studentene arbeider og veiledes i par og lærer gjennom samspill og samarbeid (13–14).

KAB-modellen har fått mange gode tilbakemeldinger fra både studenter og veiledere siden den ble utviklet i 2015. Modellen har også vekket interesse nasjonalt, og flere har basert sine egne tospannsmodeller på vårt prosjekt. I tillegg har Norsk Sykepleierforbund og Oslomet – storbyuniversitetet etterspurt undervisning og presentasjoner om KAB-modellen.

Oppfølgingen har vært lite systematisk

KPV-funksjonen har hatt utfordringer med å følge opp praksisveilederne slik det opprinnelig var tenkt. Oppfølgingen har til tider vært sporadisk og lite systematisk.

Praksisveilederne etterspør blant annet veiledning på sin egen veiledning, anerkjennelse og mer tid til refleksjon med studentene.

Selv om KAB har en veletablert praksismodell, var det behov for videreutvikling for å styrke praksisveilederens kompetanse i tospanssveiledning og øke motivasjonen til å veilede.

Systematiske litteratursøk ble brukt som metode

Det ble gjennomført systematiske litteratursøk med bruk av PICO-skjema og hjelp av en bibliotekar. Litteraturen ble fortløpende kritisk vurdert. I tillegg ble det gjort supplerende søk underveis i prosjektet.

«Praksisveilederne etterspør blant annet veiledning på sin egen veiledning, anerkjennelse og mer tid til refleksjon med studentene.»

Det finnes mange fag- og forskningsartikler om veiledning av studenter i praksis, inkludert diskusjoner om veilederes behov og ønsker.

Derimot var det lite relevant litteratur om veiledning av veiledere. Derfor ble det utarbeidet et system for opplæring i og gjennomføring av metaveiledning basert på Sidsel Tveitens (15) definisjoner og metoder (se tabell 1).

Et evalueringsskjema ble utarbeidet, testet og justert underveis basert på erfaringer og tilbakemeldinger. Data ble samlet inn og analysert, og skriftlig samtykke til bruk av svarene ble innhentet.

Målet er å styrke veilederkompetansen

Prosjektet ble planlagt med forankring i ledelsen og støtte fra avdelingens hovedveileder. Hovedveilederen har 60 studiepoeng i veiledning og erfaring med veiledning av både masterstudenter, praksisveiledere og kollegaer.

Hensikten var å styrke den formelle veilederkompetansen i KPV-gruppen og etablere et tilbud om metaveiledning for praksisveiledere. Jeg søkte sentrale midler fra Oslo universitetssykehus (OUS) i november 2022 for å finansiere prosjektet. Midlene ble søkt for å frikjøpe prosjektdeltakere til følgende:

- Frikjøp av tre KPV til studiepoengbelagt veilederutdanning.
- Frikjøp av fire KPV til opplæring internt i metaveiledning våren 2023, totalt fire dager.
- Frikjøp av fire KPV for å gjennomføre metaveiledning og praksisveiledere for å motta metaveiledning høsten 2023. To dager metaveiledning i hver praksisperiode, totalt fire dager.

Den studentansvarlige fagutviklingssykepleieren på avdelingens dagenhet ble innlemmet som prosjektdeltaker i KPV-gruppen etter at midlene ble tildelt.

FAKTA

Kirurgisk avdeling for barn

- Nasjonale, regionale og lokale funksjoner
  - 5 seksjoner
    - 4 sengeposter
    - 1 dagbehandling
  - Ca. 300 ansatte
  - 5500–6000 operasjoner per år
    - Barneovervåkning
    - Postoperativ oppvåkning
  - Forskningsgruppen InterSurg
  - Vår visjon: «Barn og familier ved Kirurgisk avdeling for barn skal oppleve individuell, forutsigbar og målrettet sykepleie av høy faglig kvalitet.»
-

Opplæring i metaveiledning for KPV-gruppen ble gjennomført av avdelingens hovedveileder. I forbindelse med denne opplæringen utviklet jeg, sammen med KPV-gruppen, ulike hjelpemidler og informasjonsskriv (se for eksempel tabell 1).

Disse dokumentene ble brukt aktivt under gjennomføringen av tilbudet til praksisveilederne. KPV-gruppen utarbeidet også en dagsplan for hvordan metaveiledningen skulle gjennomføres. Gruppen delte seg i to grupper, basert på veiledningskunnskap og erfaring.

Tabell 1. Plan for metaveiledning

Veileder – metaveiledning

Veiledningen bør ledes av en erfaren veileder. Ved møtets start: spør deltakerne om hvem som har aktuelle saker de vil drøfte. De velger ut to–tre saker, og de tar for seg én sak om gangen.

Målgruppe: praksisveiledere

Antall: ca. 3–8 deltakere

Tidsbruk: 30–90 minutter

Verktøy/hjelpemidler: ingen/arbeidsark

- 1. Deltakeren presenterer saken/problemstillingen.**
Veileder spør hva deltakeren vil ha hjelp til.
Få deltakeren til å utdype saken/problemstillingen.
- 2. Gruppen stiller eventuelle oppklarende spørsmål for å forstå saken så godt som mulig.**
Bruke navn for å få alle til å delta
Konkretiserer problemstillingen: «Det jeg hører, er ...», «Er det riktig at ...?»
- 3. Gruppen reflekterer.**
Har de andre tanker/forståelser?
- 4. Deltakerne reflekterer over om spørsmålene og refleksjoner i seg selv bidro til mer klarhet eller nye ideer.**
«Har du noen nye tanker nå?»
- 5. Gruppen gir sine innspill i tråd med hva deltakeren ønsket.**
- 6. Deltakeren avslutter med å reflektere over innspillene og konkludere med hva som skal være neste skritt.**
- 7. Hele gruppen avslutter med refleksjoner rundt veiledningen.**
Hva ha vært spesielt nyttig?
Hva lærte du som fikk innspill? Hva lærte du som ga innspill?
Er det noe som kan tas videre til din arbeidsplass eller brukes i din rolle som veileder?
Hvilke forbedringer kan gjøre veiledningsmøtet bedre neste gang?

Utarbeidet basert på prosessverktøy for kollegaveiledning fra Senter for erfaringsbasert ledelse:
<https://erfaringsbasertledelse.no/gratis-verktoy/>

Datoer for metaveiledning til praksisveilederne ble avtalt i samarbeid med seksjonslederne flere måneder i forkant. Ved praksisstart mottok praksisveilederne en e-post med informasjon om metaveiledningsprosjektet.

En uke før avtalt metaveiledning fikk de en ny e-post med mer detaljert informasjon, inkludert tid og sted. Ved oppmøte ble de delt inn i to grupper på tvers av seksjoner. Metaveiledningen ble gjennomført i tråd med den utarbeidede dagsplanen og de andre metaveiledningsdokumentene.

Deltakerne opplever veiledningen som lærerik

KPV-gruppen møttes både før og etter hver metaveiledningsdag for å planlegge, reflektere og diskutere erfaringene med gjennomføringen. Basert på disse refleksjonene ble noen av dokumentene justert underveis i prosjektperioden.

Både KPV-deltakerne og praksisveilederne fylte ut et anonymt evalueringsskjema og et samtykkeskjema etter hver metaveiledningsdag. Skjemaene ble samlet inn og lagret før

svarene ble evaluert ved hjelp av beskrivende statistikk.

Totalt ble 11 skjemaer fra KPV og 24 fra praksisveiledere samlet inn. Svarene ble deretter delt inn i to hovedkategorier: positiv og konstruktiv (se tabell 2 og 3).

Tabell 2. Oppsummering av resultater – KPV

1. Hvordan synes du meta-veiledningen har vært?	2. Var det lærerikt/nyttig? Hvis ja, hva har vært nyttig?	3a. Hva har vært bra? 3b. Var det noe du opplevde som kunne vært bedre? Hvis ja, hva var det?	4. Lærte du noe om deg selv som veileder?	5. Andre tilbakemeldinger eller forbedringsforslag?
<p>Positiv: nyttig, konstruktiv, veldig bra, gode caser, deltok aktivt, god flyt, trygghet, gøy, engasjert og lærevillige gruppe, veldig lærerikt, nysgjerrige deltakere.</p> <p>Konstruktiv: litt stakkato, usikker, vokser litt i rollen, vanskelig ikke å gi råd, forbedringspotensial.</p>	<p>Positiv: nyttig, mer trening, god disposisjon av tid, ulike perspektiver, lærte mer om veilederrollen, lærerikt for deltakerne, nyttig, blir aldri utlært, stort forbedringspotensial, støtte hverandre, utveksle kunnskaper og erfaringer, mengdetrening i refleksjonsmodellen.</p>	<p>a. 2/2* Positiv: god flyt, mange innspill, alle bidro, blandet gruppe, styrker samarbeid, øker forståelse, mindre silotenkning, holdt planen.</p> <p>b. 8/9** Positiv: god tid, mye engasjement, god kjemi, trygt miljø.</p> <p>Konstruktiv: senere i perioden, forbedringspotensialet, hvordan stimulere gruppen til refleksjon, mer trening til å skape helhet, holde fokus og unngå å gi råd, bruke forskjellige spørsmål på pedagogisk sol***, øve på bedre flyt.</p>	<p>Positiv: bedre flyt, flinkere til ikke å bli overivrig, trives godt i rollen, gøy og utfordrende, lærte mye, bedre enn forventet, trenger ikke å vite alt.</p> <p>Konstruktiv: vanskelig å holde hodet klart, lett for å bli overivrig.</p>	<p>Positiv: vinn-vinn, faglig utvikling, bra gjennomført, ryddig, ufarliggjort, bra i team, nyttig, støtte, mer komfortable, bedre.</p> <p>Konstruktiv: tid til overs, forberede flere spørsmål, flere teknikker, færre KPV per gruppe, kan bli bedre på spørsmålsstilling.</p>

Forklaringer:

* 2 skjemaer med dette spørsmålet ble delt ut: 2 svar.

** 9 skjemaer med dette spørsmålet ble delt ut: 8 svar.

*** Pedagogisk sol er en veiledningsmetode basert på bruk av en ufullstendig setning skrevet inn i sirkelen på en soltegning. Deltagere fullfører setningen i stråler ut fra sirkelen. Svarene gir grunnlag for refleksjon og diskusjon (15).

Tabell 3. Oppsummering av resultater – praksisveileder

1. Hvordan synes du metaveiledningen har vært?	2. Var det lærerikt/nyttig? Hvis ja, hva har vært nyttig?	3a. Hva har vært bra? 3b. Var det noe du opplevd som kunne vært bedre? Hvis ja, hva var det?	4. Lærte du noe om deg selv som veileder?	5. Andre tilbakemeldinger eller forbedringsforslag?
Positiv: lærerikt, nyttig, trygt, tid til refleksjon og diskusjon	Positiv: bevisstgjøring, refleksjon, diskusjon, drøfting, dele erfaringer, tips/råd/innspill, bedre forberedt, modellen ryddig og oversiktlig, snakke om vanskelige situasjoner, nye perspektiver, «riktighetssjekk».	a. 6/6* Positiv: bra, gode case, gode innspill/råd/forslag/tips, gode samtaler, trygt, god tid til å gå inn i situasjoner, ulike vinkler, gode refleksjoner, rom for å dele, støtte hverandre, snakke åpent. b. 18/11** Konstruktiv: presentasjonsrunde, mer studentkontakt i forkant, flere øvelser, mindre gjentakende spørsmål, mer info om hva veiledning innebærer, bedre flyt, eksempelpcase.	Positiv: bekreftelse, ikke alene, selvinnsikt, takle ulike situasjoner, tryggere i rollen, hvordan jeg veileder og hvordan jeg kan bli bedre, lærte nye veiledningsteknikker, kommunikasjon med og krav til studenter, reflektere over mine styrker og svakheter. Bevisstgjøring av og selvinnsikt i rollen som veileder.	Positiv: dypdykk, konstruktive råd og veiledning, veldig bra, fortsette med den, nyttig, dele erfaringer, trygt rom, taushetsplikt, en konstruktiv dag. Konstruktiv: litt repeterende, litt senere i praksisperioden, eksempelpcase, definering av veiledning.

Forklaringer:

* 6 skjemaer med dette spørsmålet ble delt ut: 6 svar.

** 18 skjemaer med dette spørsmålet ble delt ut: 11 svar.

Tilbakemeldingene fra både praksisveiledere og KPV er overveiende positive, og det var få eller ingen negative responser. Praksisveilederne beskriver metaveiledningen som «lærerik», «trygg» og «nyttig».

KPV-gruppen opplever at praksisveilederne er mer positive til å veilede bachelorstudenter i praksis og virker tryggere i veilederrollen. Svarene viser at metaveiledning er lærerik og skaper trygghet ved å gi praksisveilederne et rom for å drøfte utfordringer knyttet til veilederrollen og veiledning av studenter i praksis.

FAKTA

Utdrag fra tilbakemeldingene

«Veldig lærerikt og har gitt meg mange tanker og ideer jeg kan bruke i praksis med studenter.»
Praksisveileder

«Veldig bra tiltak for KPV-er. Spesielt som ny i rollen.» Praksisveileder

«Det var skapt et trygt rom, hvor det var full åpenhet og man kunne reflektere åpent om gode og 'vonde' opplevelser.» Praksisveileder

«Dette er vinn-vinn for KAB, [da] både ansatte og studenter kan få bedre dager og bedre faglig utvikling.» KPV

Selv med tildelte midler var det dessverre vanskelig å oppnå alle prosjektmålene. Fulltegnet kurs på utdanningsinstitusjonene gjorde at kun én KPV fikk gjennomført 10 studiepoeng, mens en annen fullførte 5 studiepoeng.

I tillegg var det varierende muligheter for både KPV og praksisveiledere til å delta på metaveiledningsdagene. Flere deltakere opplevde å bli dratt tilbake i pleien på grunn av driftsbehov, eller de var selv syke.

Avdelingen ønsker å videreføre veiledningen

Spørreskjemaene ble utformet med åpne spørsmål for å stimulere refleksjon. Dette kan ha begrenset muligheten for kritiske tilbakemeldinger fra deltakerne. Ved et eventuelt nytt prosjekt bør det settes av mer tid til utvikling og testing av evalueringsskjemaene i forkant.

Til tross for disse utfordringene er det stor enighet i avdelingen om å opprettholde fokuset på metaveiledning for praksisveiledere. Både erfaringene fra prosjektet, funnene og litteratursøket viser behovet for et slikt tilbud.

I samarbeid med fag- og ledelsesgruppen jobber jeg og KPV-gruppen aktivt med å planlegge og videreføre metaveiledningstilbudet for praksisveiledere som veileder bachelorstudenter i sykepleie.

Innføringen krever god planlegging

Metaveiledning kan innføres på alle enheter som veileder studenter i praksisstudier, men det krever forankring i ledelsen, god planlegging for å sikre at praksisveilederne får deltatt på samlinger, og en person med formell veilederkompetanse til å lede gruppene.

«Vi mener at et slikt tilbud er en viktig del av kvalitetssikringen.»

Vi mener at et slikt tilbud er en viktig del av kvalitetssikringen, både for veiledningskompetansen til praksisveiledere og for praksisopplæringen av sykepleierstudenter.

KPV-gruppen ved KAB, i samarbeid med avdelingens ledelsesgruppe, tester nå hvordan metaveiledningstilbudet kan videreføres etter prosjektets slutt, innenfor eksisterende

budsjettrammer.

Prosjektet ble presentert med en posterutstilling på Norsk Sykepleierforbund i Oslo sitt symposium i forbindelse med den internasjonale sykepleierdagen 2024.

Forfatteren oppgir ingen interessekonflikter.

METAVEILEDNING: Koordinerende praksisveiledere ved Kirurgisk avdeling for barn har gitt sykepleierne et trygt rom for å reflektere rundt og bli bevisst sin egen rolle som veileder. Fra venstre: Madelen Solbakken, Ingvild Helle og Sondre Frimannslund Høie. Foto: Lisa M. Borge

1. Bjercknes MC, Christiansen B. Praksisveiledning med helsefagstudenter. 2. utg. Oslo: Gyldendal Akademisk; 2021.
2. Livingstone K. How lack of support and recognition for RN preceptors is affecting nursing students' learning on placement. Nurse Educ Today. 2024;138:106192. DOI: [10.1016/j.nedt.2024.106192](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2024.106192)
3. Wolfe SM, Joswiak ME. Novice preceptors facilitating nursing student clinicals: A roadmap for success. J Nurses Prof Dev. 2024;40(2):118–22. DOI: [10.1097/NND.0000000000001034](https://doi.org/10.1097/NND.0000000000001034)
4. Sherrod D, Holland C, Battle LH. Nurse preceptors: A valuable resource for adapting staff to change. Nurs Manage. 2020;51(3):50–3. DOI: [10.1097/01.NUMA.0000654876.89427.e0](https://doi.org/10.1097/01.NUMA.0000654876.89427.e0)
5. Thomas CM, Allen R, Edwards J. Strategies for successful nurse-student preceptorships. J Christ Nurs. 2018;35(3):174–9. DOI: [10.1097/CNJ.0000000000000506](https://doi.org/10.1097/CNJ.0000000000000506)
6. NIFU Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU). Kvalitet i praksis: Oppfatninger om kvalitet blant praksisveiledere [internett]. Oslo: NIFU; 2013 [hentet 4.

mars 2025]. ISSN 1892–2597. Tilgjengelig fra: <https://nifu.brage.unit.no/nifu-xmlui/bitstream/handle/11250/280417/NIFURapport2013-14.pdf?sequence=1>

7. Tuomikoski A, Ruotsalainen H, Mikkonen K, Kääriäinen M. Nurses' experiences of their competence at mentoring nursing students during clinical practice: A systematic review of qualitative studies. *Nurse Educ Today*. 2020;85:104258. DOI: [10.1016/j.nedt.2019.104258](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2019.104258)
8. Tveiten S, Røkholt G. Å være veileder i «praksisvinden» – utfordringer og didaktiske implikasjoner for praksisveilederutdanningen. *Nord Tidsskr Veiledningspedagogikk*. 2023;8(1). DOI: [10.15845/ntvp.v8i1.3498](https://doi.org/10.15845/ntvp.v8i1.3498)
9. Universitets- og høyskolerådet. Kvalitet i praksisstudiene i helse- og sosialfaglig høyere utdanning: Praksisprosjektet. Sluttrapport fra et nasjonalt utviklingsprosjekt gjennomført på oppdrag fra KD i perioden 2014–2015 [internett]. Oslo: Universitets- og høyskolerådet; 2016 [hentet 9. desember 2024]. Tilgjengelig fra: <https://www.uhr.no/f/p1/i0311e40a-4465-4a77-a3f3-565762627e15/2016-pra...>
10. Møreforskning Molde og Høgskolen i Molde. Kvalitet og kompetanse i praksisveiledning av studenter i helse- og sosialfag i spesialisthelsetjenesten [internett]. Molde: Møreforskning Molde og Høgskolen i Molde; 2015. Rapport nummer 1514. Tilgjengelig fra: <https://www.moreforsk.no/publikasjoner/rapporter/samfunn/kvalitet-og-kompetanse-i-praksisveiledning-av-studenter-i-helse--og-sosialfag-i-spesialisthelsetjenesten/1075/2972/#:~:text=Denne%20studien%20er%20en%20kartlegging%2>
11. Henriksen J, Espeland K, Blasko E. Koordinerende praksisveileder på sykehus gir mer fornøyde studenter [internett]. *Sykepleien*. 2018;106(66106):e-66106. Tilgjengelig fra: <https://sykepleien.no/forskning/2018/03/koordinerende-praksisveileder-pa-sykehus-gir-mer-fornoyde-studenter>
12. Lauvås P, Handal G. Veiledning og praktisk yrkesteori. 3. utg. Oslo: Cappelen Damm; 2017.
13. Drange BB. Utprøving av tospann som veiledningsmodell. *Uniped*. 2013;36(3):46–59. DOI: [10.3402/uniped.v36i3.22725](https://doi.org/10.3402/uniped.v36i3.22725)
14. Bøe SV, Gjevjon ER, Rolland EG, Sletten MC, Olsson C. Læring og veiledning styrkes gjennom «peer learning» i praksisstudier. *Sykepleien*. 2023;111(91441):e-91441. DOI: [10.4220/Sykepleiens.2023.91441](https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2023.91441)
15. Tveiten S. Veiledning – mer enn ord. 5. utg. Bergen: Fagbokforlaget; 2019.